

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

ANO XXXV (29)

Štev. (No.) 31

BUENOS AIRES

5. avgusta 1976

Sovražniki domovine?

Komunizem, fašizem, nacizem in vsa v to skupino spadajoča gibanja, ko pridejo na oblast, začno istovetiti svoje gibanje z državo. Države, kjer vladajo, postanejo „socialistične“, fašistične, narodno nacionalne. Vse, kar ni z njimi, postane protidržavno. Vsak zakon, vsaka naredba, celo vsaka kaprica strankinega funkcionarja se mora brez ugovarjanja sprejeti. Kdor bi se upal oprekati, mora biti pripravljen na ječo, na koncentracijsko taborišče, na smrt. Postal je sovražnik države, izdajalec, ničvrednež, ki mu ni več mesta v lastni deželi. To vse smo Slovenci mogli čuti v zgodovini že opravila svojo žalostno vlogo, komunizem, ki si je poleg svoje lastne zlonosne doktrine privzel še vse slabo od fašizma in nacizma, pa še obstaja in daja čuti vsemu svetu svojo moč in svoje načrte. Pri uspehih, ki jih, žal, moramo vedno znova pripisati svetovnemu komunizmu, imajo nemalo zaslug naivneži v svobodnem svetu, ki si kar s silo dopovedujejo, da komunizem ni to, kar sam o sebi trdi, da je: revolucionarno gibanje, čigar naloga je zavzeti cel svet in mu naložiti svojo diktaturo.

Komunisti postanejo neznansko nervozni, če jim kdo stopi na prste in pove nekaj, kar jim ne gre v račun. Tako je močno završalo med rdečimi v naši domovini in njihovimi pomočniki, ko si je „Katoliški glas“, neodvisen list, ki izhaja v Gorici, upal povedati resnico o stanju slovenskih katoličanov v domovini in o njihovih obupnih poskusih, da bi si ohranili vsaj drobec pravice, ki jih rdeča ustava sicer priznava, stranka pa, ki se istoveti z državo, na vse načine oporeka in po svojih organih in svojem tisku ne opusti nobene prilike, da bi zadala vedno nove udarce katoličanom in jim dala vedeti, naj opuste vsako upanje na kako izboljšanje.

„Katoliškemu glasu“ sta odgovorila dva branilca rdečega režima: eden v ljubljanskem „Delu“, drugi pa v tržaškem „Gospodarstvu“, tako da imajo bralci vtis, da se ne brani rdeči režim, ampak da oštevajo goriški list ljudje, ki niso komunisti in ki jim je le zato, da domovini nihče v inozemstvu ne jemlje dobrega glasu. Tržačan je za motto svojega oštevanja vzel znano angleško rečenico „Right or wrong, my country“, t. j.: „Prav ali narobe, moja domovina je.“ Ljubljane pa je prikrojil znano latinsko frazo: „De mortuis nil nisi bene,“ tako, da je mrljice zametal z domovino: De patria nihil nisi bene.

Kakšen naj bo ob vsem tem naš zaključek? Eden od gornjih dveh je zapisal, da hoče „Katoliški glas“ nadaljevati tam, kjer smo mi, „belogardisti“, morali nehati leta 1945. Nam na čast je iznašel še eno novo oznako „neobelogardizem“. Ta novi naziv nam je lahko le v ponos, kot smo ponosni na prvega. Hoče menda povedati, da ne samo starši, ki je leta 1945 moral nehati in ki počasi odмира, ampak tudi novi rod, rojen izven domovine, stoji v liniji, ki jo imamo za pravilno in bo na njej tudi ostal. Ta rod, naj bo z okrasom „neo“ ali brez njega, ljubi svojo domovino, kakor so jo ljubili njegovi očetje in pradedi. Ljubi pa tudi ideje, ki jih ohranja za vsako ceno: svoje krščansko prepričanje in svojo fanatično ljubezen do svobode, ki je mogoča le v demokraciji in medsebojni strpnosti. Dobro zna ločiti med državo in režimom, med narodom in vladajočo stranko, med domovino in njimi, ki se hočejo z njo istovetiti.

Ljubi pa tudi resnico! Mi, ki živimo v tujem svetu, imamo priliko, da govorimo o svoji domovini. Vedno smot polni hvale o njenih prirodnih lepota, o njenih gorah, jezerih, poljih, morju; o delavnosti in brihtnosti naših rojakov, o njihovi ljubezni do knjig, do peja, do reda, do napredka. Žal pa moramo, ker smo resnicoljubni, povedati, kaj jo kazi: rdeči režim, ki je totalitaren in materialističen, ki poklicno zatira vse, kar mu je v tej smeri nasprotno, to je — željo po svobodi in vzgojo v narodnem, verskem smislu.

TITO V OBJEMU BREŽNJEVA

(DOPIS IZ NEW YORKA)

Ko se je letos konec junija podal na pot v vzhodni Berlin na konferenco evropskih komunističnih strank stari absolutist in diktator Jugoslavije Josip Broz-Tito, se je končala mnogo let trajajoča doba prebrisane zavajanja svetovnega javnega mnenja, ki je zaradi izkrivljenega prikazovanja stvarnosti v Jugoslaviji gledalo in ocenjevalo takojšnji režim — ne kot komunistično diktaturo, kar je ves čas bil — marveč kot dobrohoten, spravljiv nacionalni socializem, ki bo razkrojil in podrl mednarodne komunistične diktature po svetu, čeprav ne one v Moskvi. Kajti za to so vedeli, da se opira na številčno najmočnejšo armado na svetu, ki je zmogla in voljna braniti in na oblasti ohraniti zatiralni režim kljub javnemu odporu pogumnih ruskih izobražencev in vodilnih osebnosti, ter kljub ti hemu negodovanju in tu in tam vidnemu nezadovoljstvu širokih množic ljudstva.

Pri prihodu v Berlin je Leonid Brežnjev, šef svetovnega komunizma, bratsko objel tovariša iz „krivoverske“ Jugoslavije, vpriči televizijskih kamer za svetovni konsum. Pretkanega in zvitega lisjaka iz Jugoslavije je zgrabil s svojimi šapami moskovski medved in ga krepko pritisnil k sebi, a kogar ta pošast navidezno ljubkuje, ni verjetno, da bi ga spet spustila iz svojih krempljev. Zapadno časopisje je poročalo o tem dogodku tako, kakor vedno piše ob takih in podobnih prilikah, da bi pomirjevalo in uspavalo svetovno javno mnenje, češ, saj je vse dobro, ves razvoj komunistične nevarnosti gre po poti, ki vodi v bodočnost mirnega spanja. Kajti Titov prihod v Berlin pomeni njegov triumf nad Brežnjevim in dokončni zlom nadvlade moskovskega komunizma nad komunističnimi partijami zlasti o nimi v svobodnih deželah, kakor so Italija, Francija in Španija.

Takšno je bilo prepričanje (če res prepričanje?) ali pa le poštimovsko mnenje poročevalcev iz svobodnega sveta, ki so natanko vedeli povedati, da je sovjetski moči nad komunizmom po svetu konec in da je to zapisano črno na belem v dokumentu, ki ga je konferenca po dolgotrajnih predhodnih pogajanjih z Moskvo končno odobrila, vključno Titova partija. Dokument ne pove nič novega ampak le ponavlja obrabljene fraze, ki smo jih že stokrat slišali: naglašja enakost in suvereniteto v neodvisnosti vsake partije, nevmešavanje v

notranje zadeve in spoštovanje načela o svobodni in drugačni lastni poti v socializem vsake partije. To poslušala Moskva že dolga leta, pa je ni motilo v krvi zadušiti „drugačno pot v socializem“ na Madžarskem leta 1956 (Nagy) in na Češkoslovaškem leta 1968 (Dubček).

Kljub vsem te dejavnikom so mnogi časopisi pripisali zmago v Berlinu — Titu. A kmalu nato smo brali dopis poročevalca lista The New York Times iz Beograda Malcolm W. Brownea, kjer pravi, da se Beograd ni prav nič radoval po zaključku berlinskega sestanka, navkljub Brežnjevim objemom Tita. Če bi bila Titova „zmaga“ v Berlinu vsaj omembe vredna, bi se jugoslovansko časopisje razletelo od samega golega navdušenja. A v dokumentu konference stoji tudi to: „partije bodo razvijale svoje internacionalno, tovariško in prostovoljno (pri komunizmu vemo, kaj „prostovoljno“ pomeni — op. pis.) sodelovanje in solidarnost (ta beseda ima močno vsebino — op. pis.) na osnovi velikih idej Marxa, Engelsa in Lenina...“

Ni čudno, če je Browne zapisal, da dokument ni zadovoljil nobenega udeleženca konference. Nato je pa dostavil, da ga tudi nobeden ni podpisal — in zatorej nima nikake obvezne moči. Udeležencem iz vzhodne Evrope pa je dejal: „Človek lahko bere govore vzhodnoevropskih voditeljev in pri tem vidi, da nekateri še vedno proglašajo Moskvo za absolutnega voditelja, drugi zametavajo idejo dominantne partije, ostali pa padajo nekam vmes. Navdušenje onih govorov, ki proglašajo moskovsko vodstvo je v direktnem sorazmerju s številom sovjetskih vojnihi sil na ozemlju vsakega govornika. V tem je nauk.“

Mi bi ob tej priliki še dodali, da so čez moskovsko nadoblast najbolj glasno zabavljali tisti komunisti iz svobodne zapadne Evrope, katerih dežele so od Moskve najbolj oddaljene. Najbolj se je ustil Španec Carillo, najbolj zmeren je bil Italijan Belinguer. Ali ni tudi to zanimivo in poučno?

Poročevalec Timesa Browne zaključuje svojo oceno berlinske konference z navedbo, da ima Sovjetska zveza 460.000 svojih vojakov razmeščenih po vzhodnoevropskih deželah izven Sovjetije. Vzhodni Evropejci, (vključno Jugoslavnici), nič ne dvomijo, da ostaja zadnji politični odločevalec na tem prostoru — sovjetska armada.

L. P.

Turistom, ki so od tam prišli, navdušeni nad razmerami v naši domovini, kjer so videli ceste polne avtomobilov, cerkve polne vernikov, pa blagostanja, ki ga čutiš na vsak korak, znamo tudi povedati, česar oni niso mogli videti: Kaj bi se npr. zgodilo oficirju, ki bi upal iti v nedeljo k maši? Kako vržejo na cesto učiteljico, ki si upa javno krščansko živeti! Kako državni uslužbenci nosijo svoje otroke skrivaj krstit v oddaljene župnije in kako se tudi tajno cerkveno poročajo in se ob nedeljah vozijo na „izlete“ v kraje, kjer jih v cerkvi ne bo nihče poznal. Kako napadajo dobrotelne ustanove, ki hočejo pomagati mladini ali zapuščenim, češ, da je to klerikalizem. Kako preganjajo cerkveni tisk in cerkvene ustanove z vedno novimi šikanami in grožnjami. Povemo tujcem tudi resnico o trenutnem blagostanju v naši domovini: slovenski človek mora delati dva „šihita“, enega v tovarni, drugega doma v obrti ali na polju, njegova žena pa tudi mora zapustiti dom in družino ter iskati dela v tovarni, ali pa onstran meje, kjer dela kot ponižna čistilka in dekla ljudem, ki ji ob vsaki priliki pokažejo, da je manjvredna in da je zanjo le tako delo, ki ga domače ženske ne marajo. Da imamo neko stopnjo udobja v naših domovih in da smo dosegli višjo raven življenja, vendar veljko pozneje in daleč za našimi sosedi, ki se razvijajo v demokratični svobodi in ki so svoje rane kot premaganci veliko preje zacelili, kakor pa

Po preteku treh desetletij nas še ni konec. Vse kaže, da rdeči hoče-noč računajo že z novim rodom ljudi, ki izven domovine v polni svobodi trezno opazujejo dogodke doma in o tem svoje mnenje tudi lahko povedo. Radi se pohvalijo z vsem, kar je v naši domovini lepega in dobrega. Veseli so vsakega napredka, ki se doma kljub rdečemu režimu vendar pozna. Kdor pa res ljubi svojo domovino, pa ne sme zatiskati svojih oči pred napakami, ki njeno lepoto grdo kazijo in zaslužijo vso grajo. Ena važnih nalog naše emigracije je tudi ta, da ostanemo slaba vest za one, ki domovino sedaj slabo vladajo.

Kako lepo in častno je biti tak „sovražnik“ domovine.

Kk

Eligieron la libertad

Victor Korchnoi es una estrella en el mundo del ajedrez. Y ahora ha pasado a ser un símbolo en el mundo de aquéllos que han dejado sus bienes, su familia y su patria, para vivir en libertad. Es que el genial jugador soviético, tras ocupar el primer puesto en el reciente torneo de Amsterdam, se presentó ante las autoridades holandesas para pedir asilo político.

Pero su situación en la Unión Soviética no era muy agradable. Así lo expresó en declaraciones periodísticas, poco antes de su pedido de asilo. Confesó estar sujeto a “presiones morales” desde que disputó su encuentro contra Anatoly Karpov por el título mundial. “Jugué ese encuentro —dijo— en un clima particularmente desagradable, por el hecho de que me dieron a entender, entre otras cosas, que Karpov contaba con apoyos en las más altas esferas de nuestro país”.

Hacia tiempo que deseaba abandonar la Unión Soviética, pues ya no le era posible vivir allí. Ahora eligió el camino de otro famoso ajedrecista (el checo Luděk Pachman), el de Solzhenitsyn, el de Šaharov, Tarsis y tantos otros.

Slovenci po volitvah v Italiji

(Od našega dopisnika v Gorici)

Že dober mesec je potekel po italijanskih parlamentarnih volitvah, vendar so odmevi nanje še vedno živi in aktualni. Še posebej, ko gre za diskusijo o novi vladni večini ter o odnosu do komunistične partije. Res je slednja spet napredovala, toda ni ji uspelo zbrati toliko glasov, da bi ohranila in še povečala vlogo relativno večinske stranke. Sedanji napovedani predsednik vlade Andreotti pa mora trdo zavihati rokave in napeti vse sile za sestavo nove, verjetno zaenkrat enobavne demokratske vlade.

Znano je, da so si komunisti sicer prvič v povojni zgodovini uspeli zagotoviti visoko mesto predsednika poslanske zbornice; toda to še ne pomeni, da bodo imeli tudi svojo besedo pri izdelavi vladne večine oz. vladnega programa. Krščanska demokracija pa si je izbojevala mesto predsednika senata, t. j. drugo mesto v državi in v slučaju ovire predsednika republike, po ustavi njegovega namestnika.

Volitve v Italiji pa so za nas Slovence na Primorskem imele še drug prizvok, poleg seveda težnje po ohranitvi demokracije in svobode. Prvič v povojni zgodovini smo se Slovenci s svojo samostojno listo Slovenske skupnosti, z znakom lipove vejice, predstavili za rimski parlament in to v celi deželi Furlaniji-Juljski Benečiji ter še izven nje. Slovenci smo namreč razdeljeni na dve volivni okrožji za poslansko zbornico: eno je Trst, drugo pa predstavlja kar štiri pokrajine, in sicer Gorico, Videm, Pordenon in še Belluno (slednja spada v deželo Veneto). V vseh teh krajih se je pojavila lipova vejica, od Jadrana do Dolomitov so lahko slovenski volilci glasovali za slovensko stranko.

Že v tem je velikanski pomen samostojnega slovenskega nastopa. In res, v skoraj vseh občinah tega obširnega področja je slovenska lista dobila glasove. To tudi v izrazito neslovenskih središčih, kot so npr. mesta Pordenon, Belluno, Feltré itd. Izkazalo se je tudi, da je še veliko naših rojakov ali prijateljev slovenske liste v mestu Vidmu ter v drugih furlanskih krajih. Prvič so lahko glasovali za slovensko stranko tudi naši beneški rojaki ter Slovenci v Kanalski dolini. Nad tisoč glasov, ki smo jih skupno prejeli v videmski pokrajini (kamor spadajo tudi beneški in kanalski Slovenci) je torej veliko, zlasti če pomislimo, da je bil to na teh pod-

ročjih sploh prvi slovenski nastop v več kot sto letih!

Slovenska skupnost je s svojim nastopom pokazala, da hoče aktivno sodelovati na vseh ravneh političnega življenja, in to torej tudi na parlamentarnih volitvah. Veliko je bilo začudenje, ko se je Slovenska skupnost odločila za samostojen nastop. Italijanske stranke, zlasti nekatere večje, so ji zamerile, da ne bodo pristaši Slovenske skupnosti več oddali svojega glasu njim. Še po volitvah so nekatere na račun tega pretakale krokodilje solze. Spet druge stranke (levičarske) so očitale Slovenski skupnosti, da bodo njene glasovi izgubljeni (seveda, ker niso oddani KPI ali PSI, socialistom!)

Na drugi strani pa so se oglasili nekateri slovenski „demokrati“, ki ne morejo preboleti lanskega nastanka organizirane slovenske stranke Slovenske skupnosti. Ti so pozivali slovenske volilce, naj oddajo svoj glas italijanski krščanski demokraciji, ker da bo drugače demokracija v nevarnosti. Pri tem so kar prešli obstoj slovenske stranke in se poslužili raznih neresničnosti in demagoških sredstev. Slovenski volilci so v veliki večini solidarno odgovorili na vabilo Slovenske skupnosti in se spet množično strnili okoli simbola lipove vejice. S tem so dokazali, da še čutijo slovensko in demokratično in da jim je res pri srcu nemoten in samostojen obstoj slovenske manjšine v Italiji in vrednot svobode in demokracije. To lepo in zgornjo dokazuje nad devet tisoč glasov, ki jih je slovenska lista nabrala na teh volitvah. Ti glasovi so pravi kapital tudi za vse bodoče volitve.

Že leta 1978 nas namreč čakajo nove deželne volitve v Furlaniji-Juljski Benečiji, ko bo treba spet zagotoviti si prepomembno mesto v deželnem zboru. Isto leto bomo morali na prve volitve v evropski parlament v Strassburgu, in to bo spet nova preizkušnja za vse nas. V povezavi z drugimi manjšinami v Italiji moramo namreč že sedaj misliti na ta važen korak, ko bomo lahko tudi mi Slovenci na Primorskem, kot edini predstavniki Slovencev in Slovanov nasploh, sodelovali v oblikovanju prvega demokratično izvoljenega evropskega parlamenta!

Za vse to pa so bile prav nedavne parlamentarne volitve v Italiji in slovenski nastop na njih temeljne važnosti. Brez tega nastopa bi ne mogli misliti niti na bodoče nove in pomembne politične pobude.

Gorica, 27. julija 1976

A. B.

Spomenik majorju Jonesu v Kanadi porušen

Kakor poročajo torontski časopisi, so v noči 1. julija, na dan kanadsko-jugoslovanskega dne, medtem, ko se kanadski režimski Jugoslavnici zabavali na slavnostnem pikniku, neznanči podrl nagrobni spomenik majorju Jonesu, ki je pred leti umrl in sta mu ga postavila kanadsko zunanje ministrstvo in jugoslovanska ambasada. Kakor vemo, je bil major Jones tisti kanadski palec med vojno v Jugoslaviji, ki je bil poslan k partizanom, ter je veliko propagando za partizane delal tudi v Sloveniji. V septemberski kapitulaciji Italije 1. 1943 je on pozival slovenske stražarje med partizane, česar bi kot

diplomatski opazovavec ne smel. V Titovi Jugoslaviji je dobil naslov „heroja.“ — Spomenik so mu postavili šele lani. — Majorjeva vdova je izjavila, da so podrl spomenik iz protesta proti kanadsko-jugoslovanskem pikniku. Jugoslovanski režimski listi (Naše novine) pa vpijejo, da je to barbarska skrutitev grobov za kanadski narodni praznik. Vsekakor je to maščevanje „jugoslovanskemu narodnemu heroju“ od tistih, ki obsojajo Jonesovo aktivno sodelovanje s partizani med vojno ter ga s tem smatrajo sokriva komunističnega režima v Jugoslaviji, ki je zaslužil vse njene narode.

OBVEŠČANJE NEUVRŠČENIH

NOV NAPOR JUGOSLOVANSKE PROPAGANDE

Konferenca „neuvrščeni“, ki se bo tekom tega meseca razvijala v Colombo, prestolnici bivšega Ceylona, bo med drugim proučevala tudi razvoj bodoče obveščevalne agencije, ki bo v službi držav „tretjega sveta.“ Pred dnevi so v New Delhi, v Indiji zasedali ministri za obveščanje nekaterih teh držav, ki so že povezane v nekakšen „pool neuvrščenih.“ Ti prvi poizkusi, ki trajajo že osemnajst mesecev, so navidez rodili „lepe sadove“ po mnenju direktorja jugoslovanske obveščevalne agencije Tanjug, Pero Ivačiča.

Ni treba velike bistrosti in poznanja področja „neuvrščenih“, da se hitro vidi, kakšne prste ima vmes jugoslovanski Titov režim, ki si lasti (in hoče to tudi konkretno dokazati) vodstvo „neuvrščenih“ držav. Tako se je dogodilo tudi na področju te nove tiskovne agencije. Titov režim je čutil potrebo, da o svojih „lepih uspehih“ na gospodarskem polju obvesti čim širšo svetovno javnost. Odziva seveda ni mogel pričakovati v zahodnih državah, ki kaj dobro poznajo jugoslovanske „uspehe.“ Pa ga je tudi bolj zanimal odmev, ki bi ga lahko dobil med državami tretjega sveta, kamor želi, kot smo že poročali, „izvoziti“ svoj sistem samoupravljanja. Ali se je potem čuditi, če je centrala nove agencije v Beogradu, če je njen glavni steber agencija Tanjug, in če bo ta agencija posvečala največ pozor-

nosti „gospodarskim novicam in gospodarskim uspehom držav, ki so članice agencije.“

Osemnajst mesecev že traja poizkus. Tanjugu je uspelo včlaniti v pool 35 neuvrščenih držav, in pet novih je pred včlanitvijo. Zaenkrat oddajajo novice osem ur na dan. Kmalu pa mislijo (verjetno po konferenci v Colombo) oddajni urnik povečati na 20 dnevni ur.

Kritiki te nove agencije poudarjajo zlasti dejstvo, da poročanje o razmerah v posameznih državah nikakor ne bo objektivno. Poročanje bo namreč striktno v vladnih rokah, ki gotovo o svojem delu ne bo negativno poročala. Že dosedanje izkušnje to pokažejo, in tega sploh ni zanikal Tanjugov direktor Pero Ivačič.

Doslej ima agencija štiri glavne centre: Beograd, Tunez, Bagdad in Rabat. Tem se bo sedaj pridružil še New Delhi, v bližnji bodočnosti pa Meksiko, s čimer bo agencija posegla v latinsko Ameriko. Predsedstvo agencije je zaenkrat Beograd prepustil Indiji, iz političnih razlogov.

Ni težko doumeti, kakšno močno propagandno orožje je s to agencijo dobil v roke jugoslovanski komunizem. Svoobodni svet pa ob tem ostaja brezbržen, medtem ko vzporedno vedno več zahodnih časnika zapada raznim levičarskim miselnostim in marksističnim zankam.

Afriški problemi

Črni kontinent je iz po večini kolonialne zemlje postal mozaik samostojnih držav in državic. Te, kar po vrsti, prebolevajo „otroške bolezni“ na vseh poljih svoje svobode in samostojnosti. Ko so odšli dotedanji gospodarji, so se nove države, sicer polne optimizma, morale začeti upravljati same, za kar ni dovolj le navdušenje, ampak je treba znanja in dolgoletne prakse, zlasti na gospodarskem polju. Vse nove države padajo ena za drugo v dva ekstrema: na eni strani velike investicije, s katerimi hočejo v nekaj letih dohiti raven svojih dotedanjih gospodarjev, na drugi strani pa skromno ali površno upravljanje narodnega gospodarstva. To povzroča vedno gospodarske težave in pretrese, ki se izražajo v revlucijah doma in v iskanju gospodarsko krepkih zaveznikov izven Afrike, bodisi med rdečimi, bodisi med demokratičnimi državami na zahodu. Vidimo, da zlasti komunizem z vso svojo močjo išče vedno novih točk nezadovoljstva in vedno novih načinov, kako vključiti te mlade države v svoj idejni krog. Zgled iz najnovejšega časa je borba rdečih, ki so z mednarodno pomočjo levičarjev prišli do oblasti v portugalskih kolonijah.

Za demokratsko alternativo

III.

Dušan Popović: ALI MORE JUGOSLAVIJA PREŽIVETI PREHODNO STANJE?

„Razum za morjem, a smrt za vratom.“ To je stvarnost, s katero mora razumeti človek, pa naj bo kdorkoli — kronan ali nekronan, diktator ali izvoljenec, računati. S to stvarnostjo morajo prav tako računati tudi narodi, ljudje — politiki, kakor tudi politična emigracija.

Kaj nas čaka nekega dne: nas, državno skupnost, posamezne republike in narode Jugoslavije, ko neizbežna nujnost stori svoje?

Država ni konsolidirana. Mednarodni odnosi niso urejeni; še več, morda se celo natihome slabšajo. Ekonomski problemi rastejo in so zapleteni. Želja pričakovanja znotraj in zunaj meja skupnosti so očitno zlohotna. Ali bo torej mogla Jugoslavija v danem trenutku in v takem položaju obstati pri življenju?

More. In potrebno je.

To je upanje in vera.

Lahko obstane, če bo dovolj modrosti in politične zrelosti pri slednjem njenem narodu, da pride do sporazumne potrebe po Skupnosti; da se občuti nujnost sporazumevanja in dogovarjanja kot življenjska osnova posameznih narodov, vsake republike in cele Skupnosti. Lahko obstane, če se zaupa, kot pravi pregovor „u se i svoje kljuse.“ Če se pravočasno začne s preprečevanjem vpliva in zmedenosti zaslepljenih ekstremistov, tako ideoloških kakor nacio-

nalističnih. Lahko, če se politična misel — logika, etika, nujnost in ekonomska povezanost koncepcije ohranitve Skupnosti poživijo s politično akcijo za zaščito te ohranitve.

Jugoslavija — kot državna skupnost ostaja — kljub vsemu, kar se je od njenega nastanka pa doslej zgodilo — trezna politična rešitev, potreba in diktat bodočega obstanka in napredka slednjega od njenih narodov. Ona — kot taka — je tudi izraz sodobne težnje Evrope. In prepričani smo, da je to tudi mišljenje neborbene večine slednjega posameznega naroda v njej.

Ona je naša pot v Evropo, naša bodočnost.

Ta bodočnost bo mnogo odvisna od predhodnega položaja, ki je potreben, da se napolni praznina in prepriči brezvladje.

Vrnitve na staro ni, ne more biti in ne sme je biti.

Z udarom pa bi se podaljšala agonija životarjenja.

Kontrarevolucija bi nas peljala v novo težko krvoprelitje. Nudila bi izgovor in možnost, da nam kdo drugi kroji usodo.

Prehodno stanje bi moralo biti stopnica evolucije. Konec ene dobe in začetek druge. Udeležiti bi se je morale vse konstruktivne sile, ki čutijo kaj skupnega med seboj, pa bodisi da so bile na oblasti ali ne.

Mednarodni teden

POTRESI NA KITAJSKEM. Prav malo je zanesljivih novic o velikih potresih v prejšnjem tednu, ki so povzročili veliko materialne škode in številne človeške žrtve. Potresi so zajeli ozemlje okoli Pekinga in Tiencina, predele zelo goste naseljene. Po nepotrjenih vesteh računajo, da je mrtvih nad milijon. Kitajske oblasti — kakor običajno — molče o številu. Pred kratkim so se na Kitajskem bahali, da morejo naprej predvideti potres, kaže, da tega niso imeli na „spisku“; sedaj seveda kar naprej sporočajo, naj bodo ljudje previdni, ker more priti še do novih potresov... na ozemlju, ki je že strahotno trpele te dni.

BRITANIJA IN UGANDA. Britanska vlada je prejšnji teden uradno sporočila, da prekinja diplomatske odnose z Ugando; britanske interese bo zastopala v Kampali Francija. V Ugandi je po izraelskem napadu na letališče Entebe za osvoboditev talcev, ki so jih imeli arabski teroristi, ko so ugrabili pred tedni v Atenah francosko letalo, ostalo okoli 300 britanskih državljanov. Tem je sedaj Idi Amin, predsednik Ugande, sporočil, da morajo poklekniti pred njim, če bi slučajno hoteli z njim govoriti...

ATOMSKA CENTRALA V BRAZILU. Brazil bo imel osem atomskih električnih central, katerih izgradnja bo veljala kakih 6500 milijonov nemških mark. Za prvi dve centrali so Brazilci in Nemci že podpisali sporazume o posojilih v Frankfurtu 23. julija na sedežu Dresdenske banke. Posojila bodo financirale razne nemške banke.

VOHUNI V FEDERATIVNI NEMŠKI REPUBLIKI. Od začetka junija pa do srede julija so v Zahodni Nemčiji odkrili veliko vohunov v korist Demokratične nemške republike. Štirideset sumljivih oseb so aretirali, večje število osumljenih pa je izginilo, ko so se začele aretacije. Protišpijonska služba je mnenja, da so zbežali v Vzhodno Nemčijo.

vila in pokopala svojega cesarja in njena vojaška vlada se obrača vedno bolj proti levi.

Sudan, ogromna dežela na jugu Egipta, se tudi vedno bori proti svojim neprijateljem v državi sami: nezadovoljni jug, druge rase in druge vere, kakor vladajoči sever in nezadovoljni med samimi vladajočimi, ki se od časa do časa pokaže v obliki vojaških uporov, ki imajo vedno krvave posledice.

Ni dvoma, da čaka mlade afriške države in njihove starejše tovarišice v bodočih desetletjih ogromno nalog, mnogo grenkih preizkušenj in razočaranj, pa tudi mnogo uspehov, če se bodo znale držati prave poti.

Namesto konfrontacije, nasprotovanja med seboj — sporazumevanje.

Razvoj, evolucija.

Toda za tako evolucijo je potrebno imeti hrabrost in zrelost. Nasprotna stremeljenja z regionalnim, pokrajinskim težnjami razplamtevaajo strasti emocionalnim čustvom „suverenostim“, kar vodi v delitev in uničevanje.

Proti temu se moramo s svojo akcijo sporazumno zoperstaviti. Moramo se zavedati, da je to, kar je vsakemu jugoslovanskemu narodu potrebno, ne „emocionalna, čustvena suverenost“, temveč „realna suverenost.“ To je edina prava osnova neomejenega svobodnega razvoja, ki izvira iz prepletenosti celotnega bogastva vse Skupnosti. Do njega se ne pride z omejevanjem prostora, temveč z razvijanjem zavesti in narodnostnih realnih sil.

Emigracija ni nikdar odločevala in ne bo odločevala o usodnih gibanjih in stremeljenjih znotraj dežele. Toda ona lahko kot umišljeni ali resnični glasnik glavnine olajšava ali otežuje razvoj in ureditev. Nikdar se ne ponašajmo z recepti za reševanje problemov na prostoru, s katerim je že ogromna večina v desetletjih izgubila stvarno zvezo.

Aktivirajmo dane možnosti, kajti nedelavnost je temelj zmedenosti.

V prehodnem stanju ne sme biti zmedenosti. Vse konstruktivne sile se morajo koncentrirati brez odlašanja.

Prehodno stanje je priložnost in sredstvo ter izraz demokratskega pojmovanja, da mora Skupnost dobiti zdrave temelje ter da postane zveza, zasnovana na svobodno izraženi volji, težnji in od-

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Kakor so bili julijski tedni natrpani z novicami o gverilskih porazih, ugrabitvah in pobojih, tako se je avgust pričel v znamenju gospodarske ofenzive. Zadnje dni preteklega meseca namreč, takoj po vrnitvi gospodarskega ministra s potovanja po evropskih državah, je vlada potrdila že napovedano gospodarsko politiko vlade.

V omenjenih zakonih je določena zlasti nova davčna ureditev. Treba je priznati, da je vlada globoko segla v žep davčnih obvezancev. Istočasno je tudi krepko zvišala (in to bo delala še v bodoče) tarife, tako elektrike kot plina in raznih sanitarnih služb. Vlada se na vsak način otepa enostavnega a poraznega ukrepa: tiskanja denarja. A za ogromne državne obveznosti, med katerimi ni na zadnjem mestu deficit raznih državnih podjetij, potrebuje nenehne finančne zaslonbe. Ker pridobivanje denarja potom izdajanja raznih državnih bonov ni več tako učinkovito kot v prvih mesecih sedanje vlade, je gospodarska ekipa segla po davčni reformi in zvišanju tarif.

A ni vse ostalo le pri pobiranju denarja. Minister je napovedal tudi široko politiko kreditov, tako za industrijski kot za živinorejski in poljedelski sektor. Poljedelstvo in živinoreja sta trenutno tista temelja, na katerih država zida svoje upanje hitrega izhoda iz krize. Vendar vlada noče žrtvovati industrijskega področja in skrbi zlasti za podporo novih industrijskih objektov v notranjosti države. Napovedana

je reaktivacija, ki naj bi se že začela. Pa tudi pri cenah na drobno se pozna izboljšanje. Te so se julija, v primeru z junijem, zvišale le za 4,2 odstotka.

Vzporedno je vlada vsaj delno preusmerila tudi menjalno politiko. Tako izvoz kot uvoz bosta imela sedaj nove vrednosti tujih valut in, kot je napovedalo ministrstvo, ni daleč čas, ko bo v Argentini zavladal popolnoma svoboden menjalni trg. Je to spet eden dokazov, da v vladnih krogih vlada velik optimizem glede bodočega gospodarskega stanja države.

Odziv tega optimizma je bila tudi vsakoletna poljedeljska in živinorejska razstava v Palermu. Cene raznih živali so dosegle neverjetne številke in na splošno je bilo opaziti veliko razgibanost v poljedeljskih in živinorejskih krogih.

Če preidemo sedaj na drugo področje, omenimo le na hitro škandal, ki je nastal ob primeru bivšega tajnika za turizem in šport. Kot ostali peronistični voditelji je bil tudi ta (Pedro Eladio Vázquez) zaprt in postavljen pred sodišče. Pa je bilo nenadoma odrejeno, naj se ga izpusti na svobodo. Po treh dneh svobodnega gibanja po Buenos Airesu, je s svojo družino odšel v Brazil. Takoj za tem pa je bil izdan odlok za ponovno aretacijo; a ptiček je že odletel. Zakaj so ga sploh pustili na svobodo? Temu vprašanju sedaj iščejo brezuspešno odgovora najspodobnejši politični opazovalci.

Evharistični kongres v Filadelfiji

SLOVENSKA UDELEŽBA

Preteklo nedeljo 1. avgusta je bil slovesno odprt 41. mednarodni evharistični kongres v Filadelfiji v ZDA. Kongres, ki se odvija v znamenju lakote človeštva, bo trajal do nedelje 8. avgusta in se ga bo udeležilo okoli milijon romarjev iz vseh krajev Severne Amerike, pa tudi iz vseh koncev sveta.

Ves teden se bodo razvijale razne cerkvene slovesnosti, pa tudi seminarji in zborovanja, na katerih katoliški izvedenci z raznih področij obravnavajo pereče probleme človeštva, v znamenju Kristusa in Evharistije.

Slovenska prisotnost na kongresu je številna in aktivna. Udeležile so se ga razne slovenske verske skupnosti

iz Združenih držav, nanj pa je prihitel in slovenski udeležbi načeloval koprski škof dr. Janez Jenko. Koordinacijski odbor, ki je organiziral slovensko udeležbo, je za kongres natiskal posebne podobice s sliko brezjanske Marije in odlomkom iz evharistične molitve 41. kongresa:

Oče nebeški,
zase si nas ustvaril,
in naša srca so nemirna,
dokler ne počijejo v Tebi.

Usliši naše hrepenenje po Jezusu
ki je kruh življenja.
Brezjanska Marija,
varuj slovenski narod
in slovenska izročila v svetu!

Izbrali so svobodo

Prejšni teden je sovjetski in „socialistični“ prestiž dobil hude udarce. Drugi najboljši svetovni šahist Viktor Korčoj 27. julija ni odpotoval iz Amsterdamu v Sovjetsko zvezo in je za-

ločil vsakega udeleženca; brez potporbe.

Zavečamo se, da ni političnega sistema, ki bi bil popoln in bi prinesel blagostanje narodom in državam-udeležencem. Toda dobro vemo, da se samo v demokratični pluralistično urejeni družbi lahko s poskusi pride do izboljšanja in izpopolnjevanja.

Naši problemi niso lahki; še manj pa enostavni. Niso niti izključno naši. Povezanost narodov in povezanost problemov je splošen pojav, s katerim se danes sooči ves svet. Odtod poskusi širših grupacij.

Bilo bi politično nezrelo in ne modro aktivirati sile v nasprotno smer, pa čeprav bi to peljalo tu in tam k začasnemu uspehu.

Naša zapletenost nam imperativno nalaga, da k rešitvam pristopimo zavestno, hladno, razumno, brez predsodkov in brez iluzij. Na dolgi rok.

Moramo najti pot k sprejemljivi in pravični razdelitvi vlog in dobrin, ako hočemo ustvariti ravnopravnost. Pogoj miru ni zadovoljitev nacionalističnih megalomanskih ambicij in zahtev, temveč ravnotežje ekonomske večje uspešnosti, socialne pravičnosti in narodne treznosti. Vsako slabljenje tega ravnotežja ogroža mir in se čisto prikrija v nacionalno barvo.

Bodimo oprezni!

Deželi in narodom v Jugoslaviji je potreben mir in razvoj. Mi hočemo zavarovati s pravičnim sporazumom našo notranjo, posebno in splošno problematiko. To bo istočasno tudi podlaga notranjemu razvoju in jamstvo varnosti nasproti zunanjemu svetu.

Sovjeti so grozili, da bodo zapustili olimpijske igre, če kanadske oblasti ne bi mladoletnega Nemcanova napotili v olimpijsko vas. Napadli so kanadsko vlado, češ, da je kanadska spremljevalka (vodil) kriva za pobeg sovjetskega športnika. Kanadčani so obtožbo zavrnili in dodali, da so vodil samo dobili navodila, kako naj ravnajo, če bi kak športnik izrazil željo ostati v Kanadi. Sovjeti so nato umaknili svojo grožnjo, čeprav ni znan razlog, čemu. Pravijo, da zaradi prihodnjih olimpijskih iger, ki bodo leta 1980 v Moskvi in ne bi radi kakih zapletov z Mednarodnim olimpijskim odborom.

Medtem govore, da kanadske oblasti računajo še na kak pobeg športnikov iz „rdečega“ raja.

Novice iz Slovenije

ARTICE — Na srečanjih pihalnih godb iz Slovenije se je v tem kraju zbralo 11. julija 300 godbenikov. Koncertirale so pihalne godbe iz Kapel, Kočevja, Senovega, Metlike, Trebnjega, Radeč, Liboj, Slovenske Bistrice, Zidanega mosta in Krškega.

LASKO — Podjetje „Volna“ se nahaja v hudem finančnem položaju. Zato sta delavci, ki jih je 420, prišla vzpodbujati predsednik delavskih sindikatov Slovenije, Janez Barborič in predsednik gospodarske zbornice Andrej Verbič. Recept: Zaposleni si morajo kljub nenormalnim razmeram prizadevati, da bi ob izpolnjevanju sedanjega proizvodnega programa dosegli največje poslovne uspehe...

SV. VIŠARJE — Na Višarjah bo do zaradi potresa podrli zvonik. Tudi leva kapela je zelo slaba, padli so vsi svečniki in tudi križev pot, ki ga je izdelal Tone Kralj, in to: postaje, ki so bile v levi kapeli. Pokvarile so se tudi žične naprave. Ker nihče več ne hodi peš na sv. Višarje, temveč se romarji vozijo le z žičnico, bo lahko imelo to slovensko romarsko svetišče precejšnjo izgubo, in žabniškega župnika to že skrbi.

LJUBLJANA — Pravijo, da je po dražetju ljubljanskega mestnega avtobusa nujna. Vozovnica stane 2 dinarja, naprej kupljeni „žeton“ (tukajšnja „fiča“ na podzemski) pa dinar in pol, dijaška vozna karta stane 35 dinarjev, delavska mesečna pa 70. Je med jugoslovanskimi avtobusi ljubljanski najcenejši, zato pa ima tudi izgubo — soodno so reče izpad dohodka. In podjetje zahteva podražitev. Enako pa ne misli potnik, ki je sedel na „devetko“ in osem minut čakal v avtobusu na Opekarski cesti, da si je voznik kupil malico, medtem pa je motor neusmiljeno kuril nafto in smrtil zrak. Nove cene pa naj bi bile: vozovnica 2,50, žeton 2, dijaška mesečna 46.—, delavska mesečna za določeno prognozo 92.—, za vse proge pa 184.— dinarjev.

POLENŠAK — Na Polenšaku, kraju 15 km oddaljenem od Ptuja v Slovenskih gorah, so praznovali enajsti praznik žetve s tekmo žanjic, mlatičev ter z razstavo domačega kruha. Tega so turisti takoj pokupili, sicer pa so tudi imeli kaj izbirati; med 46 vrstami kruhov in pogač so bile tudi manj znane pre-

ške dobrote iz kmečke peči: tako pšenični žrmlenski kruh, drobnjakova potica, koruzna pogača z jabolki, ajdova repna pogača, pražena in kuhana pogača, krompirjevi opalenci in kruhovi krapci z zaseko. Poleg tega so pekli gibanice kot na tekočem traku — cena pa „samo“ 80 dinarjev.

LJUBLJANA — V Zgodovinskem časopisu, letnik XXIX, št. 2-4 je dr. Tone Ferenc objavil novodokrite spomenice koroških in štajerskih nacistov iz leta 1940, v katerih zahtevajo ozemeljske „popravke na račun Slovenije.“ Te spomenice so nastale v Celovcu in Gradcu. Sprva zahtevajo nacisti le „Mežiško dolino in jesiški kot“, nato pa že velik del Gorenjske, štajerske in Prekmurja, končno še vso staro Kranjsko. Te spomenice so tedaj poslali na nemško zunanje ministrstvo, zunanjemu ministru Ribbentropu in Hitlerju samemu.

MARIBOR — V gimnazijah in drugih srednjih šolah so morali odkloniti v krajih mariborske regije (občine Maribor, Ptuj, Ormož, št. Lenart in Slovenska Bistrica) 455 dijakov, vpisali so jih pa 2080. Pravijo, da je mest na raznih srednjih šolah dovolj, toda ni pravilne razporeditve dijakov. V Delu 13. julija se sprašujejo, zakaj ne prihaja na gradbene, avtomehanske, plekarske in „podobne“ šole več deklet, češ da so v teh poklicih nekatera mesta kar primerna za ženske.

KOČEVJE — Združeno kmetijsko gospodarsko posestvo iz Kočevja bo avgusta začelo graditi v Klinji vasi farmo za 15.000 prašičev-pitancev, v Koblarjih pri Starji cerkvi pa farmo za 240 krav. Obe farmi bosta imeli čistilne naprave, da ne bi onesnaževali tekočih in talnih voda.

LJUBLJANA — V prvih petih mesecih je gospodarsko nazadovanje v Sloveniji precej vplivalo na nižje „osebne bruto dohodke.“ Nižja kupna moč je še bolj zavrnila prodajo in s tem so se seveda zmanjšali tudi dohodki podjetij. Ta neugodni gospodarski položaj se pozna tudi pri slovenskem proračunu. V prvih šestih mesecih bi morala po proračunu od raznih davkov zbrana vsota znašati 8,39 milijarde dinarjev, v resnici pa se je v blagajno nateklo le 3,39 milijarde, kar je komaj 39,2% letnega zneska.

Kakor v dosedanjih letnikih, so tudi v novem predstavljeni slovenski politični izseljenci, ki so se zaradi svojih izrednih sposobnosti uveljavili v mednarodnem svetu.

V tem zborniku so predstavljeni trije: dr. Branislava Sušnik, raziskovalka indijanskih plemen v Paragvaju. Uveljavila se je kot poliglotka, lingvistka, etnografinja, in arheologinja. Dr. Bogdan Novak, redni profesor na univerzi v Toledu, ZDA, je poleg številnih znanstvenih razprav napisal knjigo o Trstu v angleščini, ki je izšla tudi v italijanskem prevodu. France Jerman iz Bariloč v Argentini, je bil večletni argentinski smučarski državni prvak, je priznan kot trener in športni organizator, pa tudi kot planinec, je dosegel več pomembnih prvenstvenih vzponov.

Mladinski dan v San Martinu

V nedeljo, 18. julija, je bil v San Martinu lepo uspehi mladinski dan ob veliki udeležbi mladine iz vseh odsekov in krožkov, ki delujejo v Velikem Buenos Airesu. Tudi izredno lepo sončno vreme je pripomoglo k lepemu uspehu. Dopoldne ob osmih so se začele tekme v odbojki, ki so trajale do pol dvanajstih, ko se je v domu začela sv. maša, ki jo je daroval sanmartinski dušni pastir g. Franc Bergant, ki je imel po evangeliju na zbrano mladino globok in pomemben nagovor. Po sv. maši je bilo skupno kosilo. Kmalu po kosilu so se nadaljevale tekme v odbojki, ki so končale šele po osmi uri zvečer. Pri fantih je zasedel prvo mesto odsek SFZ iz Ramos Mejía, pri dekletih pa krožek SDO iz San Martina.

Po končanih tekmah je mladina iz San Martina pripravila vse potrebno za kulturni del celodnevne prireditve. Posamezne točke je napovedovala Irena Rupnik. V imenu sanmartinske mladine je vse udeležence toplo pozdravila predsednica SDO iz San Martina Marta Dimnik. Sledila je kratka igra, ki jo je pred leti napisal rajni g. Marijan Marolt in v kateri je na šaljiv način prikazana seja dekliškega krožka. Igra je vzbudila mnogo smeha in krepko

ploskanje. — Nato je predsednica Zveznega odbora SDO Helena Loboda pozdravila prisotne v imenu osrednjega odbora. Naglasila je, da tudi za slovensko mladino v zdomstvu veljajo besede škofa Fultona Sheena, da se hoče mladina žrtvovati za stvari, ki so vredne žrtve. Kmalu bo morala mladina nadaljevati delo svojih staršev. Na to delo pa se je treba temeljito pripraviti, zlasti z delom v organizacijah. Tudi je potrebno, da spoznavamo slovensko preteklost in si postavljamo jasne cilje za prihodnost. — Govornica je končala s pozivom: „V svobodni povezavi vsi na delo za našo in naših dragih lepšo prihodnost.“

Sledil je nato prisrčen pevski nastop Lučke in Veronike Petkovšek ter Elizabete Rupnik. Fantje pa so odigrali dva posrečena šaljiva prizora. Zaključil je kulturni program že znani sanmartinski dekliški oktet, ki ga vodi prof. Ana Marija Klanjšček, ki je zapol: narodno Bom šel na planine, Planiko in narodno v Adamičevi harmonizaciji Da bi jaz znala. Sledila je še razdelitev pokalov in nato družabni del ob sodelovanju Slovenskega instrumentalnega ansambla.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti

Poroka. V Mercedesu v kapeli Cotelengo sta se poročila dne 13. julija gđ. Barica Grad in Héctor M. Tassara. Čestitamo!

FRANC BERGANT — 80-letnik

bile, kakor se da razbrati iz poteka njegovega življenja.

Ko je dorasčal, ga je delo na gruntu zajemalo od ranega jutra do pozne večera. Vendar je še našel čas, da je tudi pri prosvetnem delu močno poprijel, saj je bil soustanovitelj Orla za moravski okraj. Njegov načelnik je bil vseskozi do razpusta. Nekaj časa tudi načelnik Srenje. Po ustanovitvi Slovenske fantovske zveze, ki je bila naslednja Orlov, je bila njegova pomoč kaj dobrodošla, ker je vedno primanjkovalo večakov v telesni vzgoji, prekvani s katoliškimi načeli. Pri Prosvetnem društvu so le redko igro postavili na oder brez njegovega sodelovanja. Toda samo prosvetno delo Francetu še ni zadoščalo. Tudi v takratni SLS se je močno udeleževal. Prav tako v občinskem odboru. In še pri Krajevni kmečki zvezi je nudil svoje izkušnje. Na občnem zboru Kmečke zveze je zastopal Krajevno kmečko zvezo za Moravce. Tudi na združenem področju je poprijel, saj je bil predsednik Združne mlekarne.

L. 1930 se je poročil z gospo Frančiško in se priženil na Makovec grunt, katerega je lepo in uspešno dvigal. Štiri sinove in eno hčerko sta poklicala v življenje. Najstarejši je duhovnik in je danes dušni pastir za Slovence v San Martinu. Sinovi Mirko, Peter in Tone so poročeni v San Justo in prav tako hčerka Francka por. Urbančič. Njun rod ne bo izumrl, saj imata že kar 15 vnukov.

V letih revolucije je krepko stal na pravi krščanski poti, zato se je po izdajalski začasni zmagi moskovskih trinogov moral z družino in drugimi vasi umakniti na Koroško. Odtod ga je pot privedla v Argentino. Dasi že v letih, je vendar še poprijel za politično delo. Župnik Slovenske krščanske demokracije je še danes. Bil pa je tudi predsednik krajevnega odbora Društva Slovencev.

Bog vas živi, dragi g. Bergant in ohranjaj Vas še dolgo vrsto let v zdravju in življenjski čistosti!

-ik.

ANTON KOSTELEČ — 70-letnik

V četrtek 5. avgusta je v Castelarju, na svojem domu v bližini Pristave, obhajal 70-letni življenjski jubilej Anton Kosteleč. Jubilant je bil rojen v vasi Drašiči pri Metliki 1. 1906 v kmetijski družini, kjer je bilo 9 otrok. Tone je bil osmi po številu. Komaj je dopolnil enajst let, mu je umrl oče. Po končani šoli se je izučil čevljarstva, pa v težkih razmerah tistih časov težko služil svoj kruh. Večkrat mu ljudje dela niso plačali in je ostajal brez zaslužka.

V tiski se je obrnil na svojo strico, opata Kostelca v cistercijskem samostanu v Štični. Tam je dobil službo, pa vzbujal lepoto redovniškega življenja in še sam vstopil v samostan kot cistercijski brat. Leta 1939 mu je umrla draga mati, pa zaradi strogega samostanskega reda ni mogel na njen pogreb.

Vojna in revolucija tudi njemu ni prizanesla in leta 1945 se je znašel sredi taboriškega življenja, najprej v Lienzu nato v Spittalu. V Argentino je prišel leta 1948 in v težkih okoliščinah pričel novo življenje. Vesel je bil prve službe, pa so mu dali skoro beraško življenje. Poldrug leto za tem je dobil službo v frigorifiku „La Navarra“, kjer deluje še danes, torej več kot 26 let.

Ko si je za silo uredil razmere in stanovanje, se je leta 1944 poročil z gospo Milko Kraljevo. V srečnem zakonu se jima je kmalu rodil sin, a je njegova rana smrt užalostila ta dom. Pa sta kmalu prišla v družino še dva sinova, ki imata danes že 18 in 15 let. Oba študirata in staršem delata veselje. Oče Anton vestno oskrbuje svojo družino in se marsikateri stvari odreja, da le ženi in otrokom nič ne manjka. Pri sedemdesetih letih še brez pokojnine vsak dan v težkih razmerah neupolno delo in prenaša vsakdanje napore, ki so kar prehudi za človeka take starosti. Pa vse potrpi za blagor družine, ki ji z besedo in dejanjem daje lep zgled. Vedno je za vse milosti, zlasti za zdravje, hvaležen Bogu in poln zaupanja Vanj prenaša razne nepravice.

K lepemu življenjskemu jubileju mu je le čestitati in želeli še mnogo zdravih in veselih let med svojo družino. Čestitkam žene Milke, sinov Toneta in

Andreja, pa prijateljev in znancev se pridruži tudi Svobodna Slovenija.

ANTON SINIGOJ — umrl

8. julija 1976 je umrl g. Anton Sinigoj, veleposelnik in industrijalec v El Bolsónu (Provincia Río Negro), južno od Bariloč.

Rojen leta 1900 v Dornberku na Primorskem, je prišel s soprogo Marijo v Argentino leta 1925 in sta se naselila v kraju Cinco Saltos (Río Negro), kjer sta delala na posestvu pri mednarodno znanem genetiku Backhouse (Chacara Experimental del Ferrocarril del Sud), kjer se je g. Anton izpopolnil v sadjarški stroki. Že prva leta so mu tam podarili nov avto, kot priznanje njegovi skrbnosti in pridnosti. Po kratki dobi na angleški farmi, kjer je nadaljeval do leta 1938, si je kupil svoje posestvo, kjer je začel s sadjarstvom. Leta 1956 je imel 100 hektarjev sadja v polni produkciji z najmodernejšimi napravami za embalažo sadja iz Río Negro, ki je bilo znano po vsem svetu. Poleg sadjarstva je bil g. Anton pionir argentinskega hmeljarstva, ki ga je začel že leta 1949 v Cinco Saltos in sicer po nasvetu in navodilih prijatelja dr. Leskovarja, specialista v tej stroki. Bil je prvi hmeljar, ki je postavil moderne sušilnice in obirne stroje za hmelj.

Medtem je spoznal El Bolsón, košček svoje domovine v Patagoniji, kjer so ga začudile lepote zelenih gozdov in hribov in kjer je rasel že divji hmelj ob plotih hiš. Tako se je navdušil, da je takoj s svojimi brati kupil posestvo v bližini Lago Puelo in se tako leta 1960 za stalno preselil v Bolsón s svojo družino. Nadaljevala sta s svojim sinom Vladimirjem ter postavila največje hmeljnike v Argentini, ki imajo danes površino 40 hektarjev in producirajo 45 ton letno. Podjetje je popolnoma modernizirano z novimi modernimi stroji, uvoženimi iz Evrope ter sušilnimi napravami.

Razen tega se je g. Anton posvetil tudi lesni industriji: dve modernizirani v Chubut in Río Negro za 10.000 m³ lesa zmogljivosti. Nasadil je tudi umetne gozdove s smrkami, katere so ponekod že pravi slovenski gozdiči.

G. Anton je bil že kot mladenič zaveden Slovenec, vedno vesel slovenskih obiskov, saj ni Slovenca, da se ne bi oglašil v njegovi gostoljubni hiši ali na njegovih hmeljnikih ob Lago Puelo. Provinciji Chubut in Río Negro ter argentinski hmeljarji, posebno pa El Bolsón, se morajo zahvaliti temu uglednemu Slovincu, ki je z delom in trudom ustvaril toliko napredka, posebno pa, ker je oskrbel delo mnogim družinam.

FRANČISKA GASER — umrla

V soboto 31. julija je bila ob spremstvu številnih pogrebcev moronske srednje in vsega Vel. Buenos Airesa položena v večnem počitku na moronskem pokopališču gospa Frančiška Gaser. Pred skoro 71. leti (21. avgusta 1905) se je rodila v zakonu krznarja Andreja Rogaja v št. Petru pri Celovcu, od koder se je družina že naslednje leto preselila v Kranj, kjer je komaj 10-letna Francka v enem letu izgubila starše. Nato je bila štiri leta gojenka Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani, kjer je končala tri razrede meščanske šole, a je zaradi pomanjkanja sredstev morala prenehati s šolanjem in se preseliti najprej k stricu na Bled, kjer je pomagala na kmetiji, nato pa na Jesenice, kjer je delala kot pomočnica pri svojih teti.

Kot štirindvajsetletno dekle se je na Jesenicah poročila z znanim javnim delavcem Albinom Gaserjem, s katerim se je pozneje preselila v Beograd, od tam pa 1. 1940 v Kranj. Begunska pot je družino vodila najprej v Vetrinje, Lienz in Spittal na Koroškem, nato pa v Argentino, kamor se prišli januarja 1949, leta ter se naselili v Córdoba. Tam je na težki življenjski

poti prišla nad pokojno in otroke nova huda preizkušnja: aprila 1950 so izgubili moža-očeta. Pokojna se je nato preselila v Buenos Aires, dve leti vodila kuhinjo v Slovenski hiši, nato pa živela na domu svoje starejše hčerke v Castelarju, kjer je 29. julija podlegla srčni bolezni, kateri se je dolga leta z obudovanjem vredno trdno voljo in vdanostjo uspešno upirala in ostala aktivna do nekaj ur pred smrtjo.

Za pokojno gospo žaluje v Clevelandu sin Srečko, snaha Helena roj. Arnež, trije vnuki in vnukinja, v Castelarju pa hčerka Magda, zet Nande Češarek in tri vnukinje, sin Miha s snaho Anko roj. Savelli ter dvema sinovima, ter najmlajša hčerka Metka por. Kopač z možem Ludvikom ter komaj par dni pred pokojnično smrtjo rojenim sinom Damijanom.

RAMOS MEJIA

Čajanka-koncert SFZ-SDO

V soboto 17. julija sta odseka mladinskih organizacij priredila zabaven večer, združen s kulturnim programom. Na sporedu so bile glasbene in pevske točke. Po uvodnih besedah in pozdravu Damijane Andrejakove se je predstavil nov orkestralni ansambel, ki ga sestavljajo: Gusti Čop, trobenta; Ciril Loboda, harmonika; Gusti Jeločnik ml., klarinet in Nejkio Skubic, baterija. Korajžno so nam zaigrali nekaj veselih melodij in srečno prestali svoj „krst.“ Zeleti je le, da bi vztrajali, se izpopolnjevali in se kmalu spet predstavili. V pevske delu večera smo slišali dva dueta: Šfirer-Rode in Jerebič-Novak, vsak z dvema pesmima in nato še eno vsi skupaj. Zelo lepo so zapeli; kot moški kvartet pa še najbolj. Svoje recitatorske zmožnosti je ponovno dokazala Kristina Breznikar ml., ki je lepo podala pesnitve Franceta Balantića.

V odmoru so dekleta postregla s čajem in pecivom, ansambel pa je zaigral poskočne melodije, da so se zavrteli mladi in starejši pari. Saj je še kako prav, da se tudi starejši udeležijo takih in podobnih prireditev in pokažejo, da se zanimajo za delo mladine.

SAN JUSTO

Iz kulturnega in družabnega življenja

Malo počasni smo z našim poročanjem. Pa tudi to ima svojo dobro stran: štedimo s časom in prostorom v Svobodni Sloveniji.

Tombola je bila 16. maja. Zajela je ne samo sanhuški okraj marveč kar ves Veliki Buenos Aires. Prostori v dvorani in pritličju so bili napolnjeni z občinstvom, ki je prihitelo iskat sreče. Ta se je letos nasmehnila v največji meri g. dr. Brumen, ki je zadel prvo tombolo — zimske počitnice v Bariločah (letalska vožnja in 10-dnevno bivanje). Še 150 drugih srečnežev je zadelo tombolo in 250 kvatern in činkvinov je bilo razdeljenih.

Filmski večer smo pripravili v nedeljo 13. junija. Ob filmu smo obudili spomine na ves družabni in kulturni razvoj v Našem domu od osme do devetnajste obletnice.

Zimski večer — v soboto, 19. junija. Morončani so prišli gostovat in so na našem odru ponovili veseloigro „Trije vaški svetniki.“ (delali pa so — v igri — za svetnike). Igro so vseskozi dobro podali in nam izvalili silno smeha in zabave, kar nam zelo prav pride v si-vi vsakdanjosti.

Domobranska proslava je bila v nedeljo 27. junija. Sv. mašo je daroval dr. Stare za vse pokojne domobrince. Takoj nato smo šli v Dom, kjer je mladina po svoji zamisli pripravila proslavo. To smo predali njim tudi za bodoče, da mladi sami izrazijo svoje čutenje ob našem žalnem prazniku. Gđ. Irena Urbančič je kot napovedovalka lepo povezovala pesmi, ki jih je pod vodstvom g. A. Selana pel mladinski zbor. Po odpetih pesmih je gđ. Marta Malovrh recitirala odlomek o zadnjih urah smrti mučenca Kunstlja. — Tone Erjavce je bil slavnostni govornik.

O roditeljskem sestanku in lovski veselici smo že poročali.

24. obletnica Hladnikovega doma

V nedeljo 25. avgusta smo v Slovenski vasi v Lanusu praznovali 24. obletnico Hladnikovega doma. Ob številni navzočnosti se je ob 16. uri začel napovedan program. Uvodno besedo je imel predsednik društva Ludvik Smalc, ki je pozdravil navzoče in poudaril geslo tega popoldneva: „Slovenska vas, del Slovenije v svetu“ in tudi obrazložil pomen te besede: ne kot zgolj „literarno obliko“ temveč kot nalogo, katero izvršujemo, a ni še dokončano.

Takoj je sledil slavnostni govor predsednika Zedinjene Slovenije Marjana Lobode. Glavne misli njegovega govora lahko podamo v teh izjavah: „Skozi vse svet se vije veriga svobodnih slovenskih domov, od Evrope preko Kanade, Severne Amerike, daljne Avstralije, pa do Južne Amerike, kjer kot močan člen v tej verigi stoji, dela in izžareva svobodno slovensko misel Hladnikov dom v Slovenski vasi.“ Nato pa je poudaril na važno vlogo, ki jo imajo starši in vzgojitelji do novega roda, ki bo prejel ali slej, prevzel vodstvo skupnosti. Zato pa „razum naš, bratje! Ne samo zidovi, duh je, ki oživlja, duh nas bo ohranil.“ Pokazal je tudi na nevarnosti, na katere lahko naleti današnji človek: pesimizem, ki vede v obup. Da ne zapademo v to „najhušo bolezen modernega človeka“, je povabil vse, naj kažejo mladini „vse lepe lastnosti slovenskega značaja, vztrajnost, resnost, čut odgovornosti, požrtvovalnosti in druge, vse naše uspehe, pa tudi poraze, a pod katerimi narod ni nikdar

klonil, temveč vedno znova vstajal in s svojo žilavostjo in vztrajnostjo, z nogami trdno na zemlji in s pogledom ugritim v nebo, tudi vedno uspel in obstal skozi tisoč let.“ In končno je zaključil izjavljanje z Gregorčičevimi besedami: „Naš prapor bom na krov pripel, dom blagoslovil bom vesel! Bog živi vse Slovence, pod streho hiše ene!“

Spored programa se je nadaljeval z nastopom otroškega zbora, ki ga že vodi mnogo let ga. Zdenka Janova. Tudi to pot nam je pokazal, kaj zmora trud in delo pri vzgajanju mladih pevcev. Zapeli so nam „Od Ribnice do Rakitnice“, „Oj, Triglav, moj dom“ poleg drugih značilnih slovenskih melodij. Dekleti v narodnih nošah sta želeli približati nam lepoto slovenske besede s svojimi deklamacijami. Tudi tokrat nismo pogrešali narodnih plesov, ki so nam prikazali osmero mladih plesalcev pod vodstvom Boga Rozina. Slišali smo tudi mlade harmonikaše, ki so nam zaigrali z občutenim predvajanjem razne pesmi. Končno, kot zadnja točka programa, je cerkveni zbor, ki ga vodi g. Ivan Mele predvajal „Ujeteja ptica tožbo“, „Naša zvezda“ in druge narodne pesmi. Naj omenimo, da je bila večina pesmi, ki sta jih pela omenjena zbor in deklamacije iz del Simona Gregorčiča, čigar sedemdesetletnico smrti obhajamo letos.

Po končanem sporedu je nastopil ansambel iz Carapachaya, s katerim se je tudi začela prosta zabava in družabni del.

OBVESTILA

SOBOTA, 7. avgusta:

V Slomškovem domu ob 20. uri igra „Jurčki“, v priredbi SDO Ramos Mejía.

Misijonski kermese v Slovenski vasi.

Peti kulturni večer Slovenske kulturne akcije ob 20 v Slovenski hiši. Predaval bo Franc Bergant: Miti in biblija.

NEDELJA, 8. avgusta:

V Slomškovem domu ob 17. uri igra „Jurčki“, v priredbi SDO Ramos Mejía.

Misijonski kermese v Slovenski vasi.

SOBOTA, 14. avgusta:

Koncert Buenosaireškega slovenskega okteta v dvorani Slovenske hiše.

Na Pristavi zimski ples.

JOŽE DOBOVŠEK ml.

ODVETNIK

Somellera 5507 Uradne ure
tel. 601-0643 16—20
Capital Federal

V SLOVENSKI VASI

9. misijonski kermesse

v soboto 7. in v nedeljo 8. avgusta

pričetek ob 16. uri

Vabita misijonska krožka vasi!

Marija Snežna Osterc

zobozdravnica,

obvešča, da se je preselila na José León Suárez 2677, blizu Avenida Gral. Paz in Av. de los Corrales, Mataderos, CAPITAL FEDERAL.

Ordinira v ponedeljek in četrtek od 9. do 12. ure, v torek od 17. do 20. ure in v petek od 14. do 20. ure. Telefon: 68-2220.

PRVA OBLETNICA

BLAGOSLOVITVE

Zavetišča

dr. Gregorija Rožmana

29. VIII. 1976

SLOMSKOV DOM

Castelli 28, Ramos Mejía

SOBOTA, 7. AVGUSTA OB 20

NEDELJA, 8. AVGUSTA OB 17

Veseloigra Lepolda Turšiča

JURČKI

režira ga. Ema Kessler

Vabi SDO Ramos Mejía

Slovenska vokalna skupina Karantanija bo nastopila v nedeljo 8. avgusta ob 17. uri na Av. Riestra y Albariños, Villa Lugano. V nedeljo 15. avgusta ob 10.15 pa bo spremljala sv. mašo na TV Canal 11.

Slovenski srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka je prejel od Kreditne Zadruga SLOGA darilo 5.000 pesov. Iskrena hvala!

SLOVENSKA VAS

KOLINE

Nedelja, 15. avgusta

Pričetek ob 17. uri

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires

Argentina

T. F. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Corre- Argentin- Central (E)	FRANQUEO PAGADO
	Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA
	Concesión N° 3822
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.311.423	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1976 za Argentino \$ 1.400.— (140.000), pri pošiljanju po pošti \$ 1.450.— (145.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 20 USA dol.; obmejne države Argentine 12 USA dol.; Avstralija 25 USA dol.; Evropa 23 USA dol., ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.; Evropa 17 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

Čimprej naročite jubilejni Zbornik Svobodne Slovenije s tem, da plačate 1.400.— pesov v gotovini ali pa v obrokih tako, da boste plačali zadnji znesek ob prejemu knjige.

V Slogi je moč!

Naložbe pri nas se sedaj obrestujejo dvakrat na leto, ob koncu leta pa so še udeležene na dobičku zadruga. Posojila se dobe pri nas hitro in po ugodnih pogojih. V pokojninski posvetovalnici vsako sredo popoldan lahko izveste vse v zvezi z vašo pokojnino.

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z. z o. z.

Bmé. Mitre 97 — Ramos Mejía — T. E. 658-6574

Uradne ure: Ponedeljek, sredo in petek od 15. do 19. ure

V senco Tvojih peruti se zatekam (ps. 56)

Naša dobra mamica in babica, gospa

Frančiška Rogač vd. Gaser

se je 29. julija peselila k Pravičnemu po plačilo za vso njeno dobroto, ljubezen, skrb in ponižno vdanost v vseh težkih življenjskih preizkušnjah.

Pokopali smo jo v soboto 31. julija na moronskem pokopališču.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nas obiskali in sočustvovali z nami, molili za pokoj njene duše in jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala č. g. Cenčiču za poslednje maziljenje, delegatu msgr. Oreharju za pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba, vsem drugim gg. duhovnikom ter dr. Juliju Savelliju ml. za vso skrbno pomoč in pozornost v zadnjih urah pokojničinega življenja in družini dr. J. Savellija st. za vso pomoč v najtežjih urah, enako družini Zurec.

Žalujoči:

sinova Srečko in Miha,
hčeri Magda por. Češarek in
Metka por. Kopač
zeta, snahi, vnukinje, vnuki in
ostalo sorodstvo.

Buenos Aires-Castelar, Cleveland, Bled, Jesenice, julij 1976

Vsem rojakom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je 8. julija t. l. prežgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari ata, praded, gospod

Anton Sinigoj

Položili smo ga v družinsko grobnico na pokopališče v Bolsonu. Priporočamo ga v molitev in blag spomin.

Žalujoči:

žena Marija,
sin Vladimir z družino,
hči Almira por. Rodriguez
z družino,
vnuki — pravnuki,
brata Franc z družino in
Vladimir z družino,
svakinja Darinka z družino
in ostali sorodniki v domovini.

El Bolsón, Lago Puelo, Neuquén, Campo Grande, Cipolletti,
Cte. Cordero, Buenos Aires, Dornberk, Ljubljana, Mokronog
El Bolsón, julija 1976

Ludvik Puš

(73)

NA DOLGO POT

Na tem mestu je treba nekaj pojasniti, da se razčisti moj tedanji dejanski položaj, ki mi je začel delati sive laše. Pri okupacijskih oblasteh je na splošno veljalo osnovno načelo, da spadata razseljene osebe (displaced persons) praviloma v taborišča; tam je zanje predvidena vsestranska oskrba, in tam čakajo, da se uredijo pogoji za njihovo stalno razselitev preko morij. Vrhovni poveljniki takih taborišč so bili redno oficirji pristojne okupacijske vojske, ki so pa več ali manj svojo avtoriteto in odločitveno oblast prenesli na taboriščno vodstvo, izbrano in sestavljeno iz vodilnih ljudi med begunci samimi, ki ga je vojaško poveljstvo sprejelo in potrdilo. Na ta način so bili v uradih taboriščnega poveljstva večidel zaposleni begunci sami.

Med drugim je tak urad tudi izdal razne uradne listine, izkaznice in legitimacije, kakršnih razseljene osebe zunaj taborišč redno niso mogle dobiti nikjer drugje. V tej točki je bilo odvisno od taboriščnega komandanta in njegovih vojaških pomočnikov, koliko je bilo begunskemu osebju v taboriški pisarni mogoče gledati skozi prste pri izdajanju raznih listin takim beguncem, ki dejansko niso stanovali v taborišču. Prav to pa je sedaj prišlo v poštev v mojem slučaju.

Ko je na naš že ponovno omenjeni prijatelj iz taborišča v angleški cono izdal propustne legitimacije zame in za ženo za prehod v druge cone, je naro-

čil, naj teh legitimacij ne oddava, pač pa jih njemu vrneva, če se v kaki drugi coni ustaviva za dalj časa ali za stalno. Da bi bil dobil za naju franoske izkaznice, bi se bil moral takoj po prihodu s temi izkaznicami javiti v najbližjem taborišču. Tega pa nisem storil, ker sem resno predvideval, da bi Francozi ob izdajanju svojih legitimacij nama angleške odvzeli, jih po uradni poti vrnil angleški komandi v Celovcu, naju pa poslali v taborišče. Tega pa sem se hotel za vsako ceno izogniti. Nisem se zatorej javil ne na osrednjem vojaškem uradu v Innsbrucku, ne v kakem taborišču, obe angleški izkaznici pa vrnil prijatelju v Celovec.

Resnici na ljubo moram reči, da nisem dotlej zaradi te svoje odločitve imel pri Francozih nobenih sitnosti. Tudi nisem na to reč resno mislil vse do prihoda ameriškega pisma, čeprav si nisem delal nikakih utvar, da bi francoska oblast zame ne vedela. Imel sem Francoze za uvidevne ljudi, ki bodo moje stališče razumeli in upoštevali; saj sem vedel, da so v mnogih ozirih čisto drugačnega mišljenja kot Angleži ali pa Amerikanci, pa jih tudi dogovori med ostalimi tremi o vračanju „vojnih zločincev“ nič ne vežejo.

Najbližje begunsko taborišče v francoski coni je bilo v starodavnem mestecu Kufstein ob doljnem teku reke Inn. Tja se odpeljeva, sem sklenil, da vidi-va, kaj bi se dalo napraviti. In sva se odpravila na pot. Na železniškem kri-

žišču Wörgl, kjer so ameriške bombe med vojno vsa postajna poslopja zrnala z zemljo in je tedaj obširni koldvor obratoval za silo in barakah, je bilo treba prestopiti. Po kratki vožnji skozi samo nekaj postaj v smeri proti Münchenu, se je vlak ustavil v Kufsteinu. S postaje se pride v mesto čez visok most, a mesto leži na pobočju drugega brega okrog starega gradu in je zelo svojevrstno, pokrajinsko in krajevno izredno zanimivo, naravnost slikovito. Glavni trg leži popolnoma poševno na klancu, spodaj je reka, na drugo stran strmine grič z gradom, v katerem so iznajdljivi meščani dali postaviti velike orgle, ki jih je slišati vsako opoldne. Imenovali so jih „Heldenorgel“ (orgle junakov) in z njimi postavili glasen spomenik v vojnah padlim vaščanom, ki jih vsak dan opominja z mogočnim glasom, naj živi ne pozabijo mrtvih.

Te izredne orgle so seveda posebej burile mojo radovednost. O njih sem bil že bral in torej zanje vedel, sedaj pa bom imel priliko slišati jih in izvedeti, kakšen je njihov ustroj, da je instrument mogoče slišati ne le v mestecu, ampak tudi daleč naokrog po valoviti dolini.

S postaje sva se napotila skozi mesto naravnost v taborišče, da se najprej opravijo „uradne“ zadeve. Tam kaj sva našla nekaj slovenskih rojakov — kje ne najdeš Slovenca, če se potikaš po svetu! Z vodilnim med njimi, ki je bil zaposlen v taboriški pisarni, sem tudi več govoril o svojih težavah. Poznala sva se bolj od daleč od doma in sva bila drug drugega zelo vesela. (Bo še)